

Культурно-політичний часопис для українців
у Чеській Республіці

Kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice

№ 5/2015, рік XXIII | č. 5/2015, ročník XXIII
www.ukrajinci.cz

пороги

ШОУМЕН-ВОЛОНТЕР

Відомий гуморист, завжди веселий та оптимістичний Сергій Притула виступив у Празі зі своїми «Вар'ятами», цілком серйозно розповів нам про свою допомогу війську та про те, для чого це взагалі потрібно...

A photograph showing two men standing next to the open trunk of a car. The trunk is packed with various supplies, including large white plastic bags, a green bag, and a box of 'AerO' water. The man on the left is wearing a black hoodie and camouflage pants, while the man on the right is wearing a white hoodie and blue jeans. They are outdoors in a parking lot.

Волонтерством для військових Сергій Притула займався ще задовго до АТО: щойно росіяни окупували Крим, виїхав із товаришем Геннадієм Попенком на блок-пост наших військових та прикордонників на Чонгарі, і привіз їм різного зібраного за один день серед людей добра на суму понад 43 тисячі гривень. Фото :Like, Тернопіль.

А також у номері: літо українських письменників у Брні; «Океан Ельзи» – виступ у Луцерні; розмова із «Кварталом 95»; чехи про Бандеру; розповідь про чеський «Пласт»; що радитиме Мікулаш Дзурінда у Києві?; зустріч греко-католиків у Празі; перша «німа» чехословацька стрічка про подільсько-карпатського князя Корятовича втрачена? «Путінократія» – найдетальніша розвідка про вождя і «спасителя» русскава міра та інше...

«Останній дзвінок» у синьо-жовтих барвах

Випускники празької української школи.

Цілих одинадцять років вони мріяли про цей день. Та коли пролунав останній дзвінок, випускники крадькома витирали сльози. Закінчився навчальний рік, все розв'язано: і приклади, і задачі. У кожного попереду – свій зліт, перемоги й невдачі. Вони зі школи вирушають у доросле життя. Такий шкільний дзвінок востаннє пролунав і для випускників української суботньої школи в Празі. Святоково прибраний зал, щаслива посмішка дітлахів, урочистість випускників, на яких виблискувала синьо-жовта стрічка, – принесли до чеської столиці радість українських шкільних традицій. На цьому святі зібралися батьки, вчителі, учні, друзі та представники Міжнародної української школи, які приїхали провести річне оцінювання та державну

підсумкову атестацію. Своім привітанням свято розпочала радник посла України в Чеській Республіці пані Юлія Клочко. Вона привітала старшокласників із закінченням школи, виходом у «велике життя». В залі лунає українська пісня, першокласники декламують вірші. Та ось з'являються уже за мить дорослі діти у вишуканих сукнях. І звучить останній вальс...

Урочиста хвилина – це вручення перших документів про освіту. Цей хвилюючий момент для них запам'яється назавжди. Учні школи отримали табелі та грамоти за успішно пройдену атестацію. Прозвучав останній дзвінок, який покликав у незвідану дорогу майбутнього. Одним з найкращих побажань для випускників є, очевидно, знайти своє гідне місце у суспільстві

і бути потрібним рідній землі. А потім, звісно, були бесіди до опівночі, смачненький синьо-жовтий торт і, без сумніву, традиційна зустріч світанку... «Діти, дякую Вам за те, що я змогла багато від вас навчитися: навчилася ще краще розрізняти щирість і відвертість з першого погляду (це, так думаю, і підтвердили щирі обійми на врученні атестатів), навчилася терплячості та витривалості (навіть зрозуміла, що, напевно, дорослий не має права скаржитися на будь-який фізичний біль, після того, як побачить, як дитина все мовчки переносить), навчилася посміхатися і спокійно дискутувати, а головне робити свою роботу... Зрозуміла, що якщо людина живе в своєму світі, але, маючи безліч інформації, не хоче з цього світу виходити... Я завжди вірю в слова дітей», – написала після закінчення «Дзвінка» у своєму «Фейсбуці» Марія Гаврилюк, директорка української суботньої школи.

Керівництво також висловило щирою подяку за підтримку у розвитку освіти за кордоном та великий земний уклін меценатам школи: народному артисту України Богдану Бенюкові, Богдану Костіву, Роману Митрюкові та посольству України в Чеській Республіці. Особлива подяка керівництву Міжнародної української школи за відмінну роботу під час проведення державної підсумкової атестації.

Наталія Фаркаш

Чотири наші намети на «Рефюфесті»

Один із українських наметів у складі Наталки Доморослової, Марії Фанти та Світлани Загарук.

Українці Чехії долучилися до проведення 10-го багатокультурного фестивалю RefuFest у Празі, де вони презентували один із найбільших стендів. Організатор українського куточку Сергій Якимчук розповів виданню про кожен із чотирьох наметів, які розбили активісти у парку на Кампі, де проводився фестиваль.

Головне, що українці хотіли показати гостям RefuFest, – це виставка сучасного українського плакату. «Це патріотична тематика, здебільшого. Люди створювали ці роботи протягом Революції Гідності, потім війни», – сказав Якимчук. Серед плакатів, які бажані могли придбати, були вже доволі відомі твори, зокрема, зі зображеннями героя Майдану Сергія Нігояна чи «кіборгів» донецького аеропорту.

У другому наметі були виставлені твори українських художників, які мешкають у Чехії. Також гостям українського куточка пропонувалося купити сувеніри з національною символікою. «Деякі з них робили українці, які живуть у Чехії і роблять це своїми руками. Деякі (сувеніри – ред.) приїхали з України. Бачите тут і Петриківку, українські глечики», – розповів Якимчук. Однак найбільшою популярністю як серед українців, так і серед іноземців користувався багатий стіл з українською їжею та

напоями. Гроші, вилучені з продажу їжі, сувенірів і витворів мистецтва, відправили в Україну. Швидше за все, їх надішлють родинам загиблих і поранених у АТО військових.

Мета фестивалю – познайомити представників різноманітних культур, які проживають на території Чехії, один із одним, а також із самими чехами. «RefuFest дає нам можливість подивитися за межі стереотипів, яке суспільство створило, і разом відсвяткувати те, що нам пропонує різноманітність», – мовиться на сайті фестивалю. До свята долучилися представники багатьох народів світу – іранці, марокканці, якути, грузини, болгарки та багато інших. Під час фестивалю можна було також познайомитися з роботою агентства ООН у справах біженців. А чеські активісти продавали футболки та торби з написом: «Мій сусід – іноземець. No problem»

Радіо «Свобода»

Брно читатиме українською

Měsíc autorského čtení
čestný host Ukrajina — 16. ročník — 1. 7. až 4. 8. 2015
Brno Ostrava Košice Львів Wrocław

Літня школа української літератури відбудеться при літературному фестивалі «Місяць авторських читань». Її влаштує південноморавське видавництво «Ветрне млини». Місячний курс для українців, орієнтований на сучасну українську літературу – це унікальна можливість поєднати теорію української літератури і зустрічі з сучасними українськими письменниками. Увесь липень у місті Брно у фестивалі братиме участь 31 український письменник. У рамках фестивалю вперше відбудеться також Літня літературна школа, цього року присвячена українській літературі. Завдання семінару – надати українцям

можливість ознайомитися із сучасною українською літературою та її авторами. Курс проходитиме українською мовою. У програмі – щодня, окрім суботи та неділі, – цикл лекцій про сучасну українську літературу (90 хв) та воркшоп «Як писати про сучасну українську літературу». Учасники курсу створять інтернет-портал про авторів, з якими зустрінуться протягом Літньої школи української літератури. Обговорюватимуться критика, інтерв'ю та інші журналістські жанри (60 хв), відбуватимуться щоденні зустрічі з сучасними українськими авторами, на якому письменники матимуть свої читання. Після кожного з читань

(і дискусій) учасники зможуть взяти участь у «Відкритому столі», тобто у неформальній розмові з конкретним автором.

Серед авторів, які відвідають у липні Брно – Оксана Забужко, Олександр Михед, Остап Сливинський, Юрій Тарнавський, Олександр Клименко, Євгенія Кононенко, Андрій Бондар, Софія Андрухович, Петро Мідянка, Сергій Жадан, Юрій Винничук, Юрій Андрухович, Олег Коцарев, Маріанна Кіяновська, Любо Дереш, Тарас Прохасько, Наталка Сняданко, Олександр Бойченко, Анатолій Дністровий, Галина Петросаняк, Лариса Денисенко, Артем Чапай, Марина Гримич, Володимир Рафеєнко, Лесь Белей, Наталія Ворожбит, Тимофій Гаврилюк, Олександр Ірванець, Андрій Котюхо, Галина Крук, Григорій Семенчук. Учасники курсу сплачують 150 євро за зміну. У вартість увійшла оплата семінарів, лекцій, воркшопів, можливість брати участь у авторських читаннях. Проживання в гостелі, сніданки та вечері. Додаткова спільна культурна програма. Вартість курсу без проживання і харчування – 50 євро за зміну.

Петр Мінаржік

Прага побачила фото з АТО

Україну у фотографіях відомого чеського публіциста та репортера газети «Млада фронта Днес» Лубоша Палати побачили чехи 3 червня у галереї «Якубска». Вернісаж відкрив посол України Борис Зайчук. Лубош Палата під час своїх репортерських подорожей бачив на власні очі революцію на Майдані у листопаді 2013-лютому 2014, писав про бої у Слов'янську та Краматорську, перетнув лінію фронту біля Донецька, був у Маріуполі, який погрожували взяти сепаратисти. Фотографії художні, вони не містять жорстоких сцен, а ілюструють конфлікт з обох сторін, наближають до життя простих людей, які несподівано через російську агресію опинилися в насильно розділеній державі. «Я не професійний фотограф. Але коли я вивчив свої часто випадково зняті зображення, я зрозумів, що пережив, що часто фотографував щось особливе, що ілюструє суть конфлікту», – каже про свої роботи сам Палата.

«Це ніяким чином не можна назвати громадянською війною. Війну спричинила, керує і спонсорує путінська Росія», – сказав «Радіо Свобода» Лубош Палата. На думку Палати, який бачив воєнні будні україн-

Одне з фото Лубоша Палати на тлі самого автора.

ців, «зараз йдеться про те, чи буде Україна вільною демократичною прозахідною країною, чи Росія знову оволодіє Україною». Виручка від проданих фотографій

і графіки призначена на допомогу Східній Україні, яку організовує «Людина в скруті».

Вл. інф.

«Картковий будинок» із «ДНР»

Сергій Захаров зі своїм «Картковим будинком»

Незалежний культурний фонд «Ізоляція» у Донецьку 9 червня 2014 окупували озброєні представники самозваної «Донецької Народної Республіки». Офіси, галереї та художні простори фонду були розграбовані і зруйновані, і на даний час

використовується для зберігання зброї, військовий навчальний табір і у якості в'язниці, де проводяться допити і влаштовуються тортурні. Тому «Ізоляція» була змушена покинути Донбас і перебраться до Києва. Нині вона влаштовує виставку у Празі під назвою «Культура і конфлікт: «Ізоляція» у вигнанні». Тут вона розповідає громадськості свою історію, представляє відео-інтерв'ю російських журналістів з молоддю з Донецька, з цивільними особами, які були затримані терористами з «ДНР» в приміщенні фонду, а також інтерв'ю з командиром військового табору та іншими представниками міліції. Частиною виставки є остання робота донецького художника Сергія Захарова, який створив серію карикатур на головних представників «ДНР». Незважаючи на «домашній арешт», на знак протесту розклеїв містом. Протягом місяця Захарова затри-

мав патруль «ДНР». Художник провів місяць у в'язниці, де він був жорстоко бити й піддавали тортурам.

10 червня, у день відкриття виставки, Сергій Захаров при у центрі DOX показав перформанс під назвою «Картковий будинок». Також з іншими гостями він взяв участь у панельній дискусії на тему конфлікту на Донбасі. У дискусії взяли участь також Ганна Медведева з фонду «Ізоляція», Єфім Фіштейн, коментатор «Радіо Свобода» та інші особи, яких запросила до Праги організація «Людина в скрутці». «Картковий будинок» – це п'ятнадцять карикатур на «лідерів ДНР» та інших осіб на гральних картах. Структура будиночку – хитка і нестійка, як і сама «ДНР». Картковий будинок руйнується під час перформансу, коли витягується основна картка, на якій Путін зображається як джокер.

Вл. інф.

Празький «Танчик» поїхав у зону АТО

Галина Андрейців із частиною зібраної допомоги

Проект «Української Європейської перспективи» «Допомагаймо Україні разом» працює у Празі з перших днів Майдану, і нині надає посильну допомогу воякам в АТО. Речей доводиться возити багато, і проекту довелося шукати особливий автомобіль. «І ось 28 травня патріоти з Івано-Франківщини Михайло Кецман і Іван Рішко вирішили подарувати нам машину Renault Grand Espace позивний Танчик», – повідомила Галина Андрейців з УЄП.

Вже 10 червня Танчик вирушив на Схід України з адресною допомогою для дітей загиблих Героїв і медикаментами для військового шпиталю, а згодом був переданий для тилового обслуговування танковому батальйону 93 ОМБР, командир Дмитру Кашенку, який був двічі важко поранений і дивом залишився живий. Ще 11 тисяч крон на пальне зібрані серед простих громадян. Раніше у рамках проекту було українському війську відправлено різноманітну матеріальну допомогу, зокрема компаси рідинні, дощовики, маскувальні сітки, наплічники тактичні, футболки військові, питні системи, тактичні сорочки під бронжилет (все по 23 штуки) на загальну суму 37.590 крон чеських. «Я щиро вдячна багатьом чеським і українським патріотам за постійну фінансову допомогу», – написала Галина Андрейців у своєму «Фейсбучі», поіменно перерахувавши тих, хто надає цю допомогу. Приєднати до допомоги українському війську

Допомога воїнам, яку у травні привіз із Чехії Тарас Костюк.

у Чехії можна, перерахувавши будь-яку суму на рахунок № 6283201001/5500 у «Раффайзен банк» з позначкою UAARMYCZ чи SOSUKRAJINACZ (для закордонних переказів IBAN CZ875500000006283201001 SWIFT RZBCCZPP). Всі кошти підуть на закупівлю та забезпечення потреб українських бійців у зоні АТО та надання допомоги сім'ям загиблих. Також можна принести допомогу на адресу: Оплеталова 39, Прага 1 Українська Європейська Перспектива, тел.: +420775781997.

пор

Брненський «Хліб для Харкова»

Волонтери «Станції Харків» готують до видачі переселенцям чеську гуманітарну допомогу. Непродуктові речі, як-от милиці чи матраци, пробули майже місяць на митному складі, але згодом також були роздані. Фото Іво Докоупіла.

Південноморавська організація «Несегнути» 21 квітня розпочала нетрадиційну гуманітарну кампанію під назвою «Хліб для Харкова». В рамках кампанії вдалося зібрати майже 270 тисяч крон. Виручені кошти були використані для закупівлі основних продуктів харчування відсутні внутрішньо переміщених осіб і біженців, які втекли від війни на сході України і сховалися в Харкові. Шефство

над кампанією взяла сенаторка і колишня суддя Конституційного суду Елішка Вагнерова та заступник мера міста Брно Матей Голлан. «Несегнути» в Україні вже давно підтримує деякі громадські ініціативи і незалежних журналістів. Тепер у співпраці з гуманітарною організацією «Станція Харків» зайнялося закупівлею основних продуктів харчування для біженців.

Внутрішніх переселенців та біженців в Харківській області, за даними офіційної статистики – сто п'ятдесят тисяч. На зібрані гроші склали харчові пакети вартістю приблизно 200 крон для майже 1400 осіб. У базовий пакет входить хліб, рис, ячмінь, макаронні вироби, масло і сезонні овочі. Діти також отримують дитяче харчування та молоко. Крім того, «Несегнути» всередині травня відправила до Харкова вантажівку з гуманітарним матеріалом на суму близько 400 тисяч крон. Збір коштів та транспорт забезпечило місто Брно. Павла Гофмайстєрова, координаторка збірки, сказала: «Нашою метою є забезпечити біженців запасами продовольства. Простий і швидкий спосіб – зібрати гроші й купити їжу прямо на місці. Спасибі всім, хто допоміг переселенцям у Харкові».

Петр Махалек, співреалізатор проекту, додав: «Шкода, що велику частину часу ми вимушені були потратити на оборону від вигадок про нецільове використання зібраних коштів. За цими вигадками стоїть, швидше за все, Лібор Штястка, колишній мер одного з районів Брно. Безумовно, завдяки його фантазіям ми зібрали менше коштів, і після консультацій з юристами ми напевно подамо позов».

Вл. інф.

«СІМІ» провело український вечір

Вечір, присвячений Україні, влаштувала 23 червня організація СІМІ у празькій галереї Langhans на Водічкової вулиці. Про історію, сьогодення, культуру та пам'ятки України розповіли Ольга Венцовска та Оксана Чужа, які представили свою країну і свій досвід життя в Україні та Чеській Республіці. Презентацію супроводжувало обговорення поточної ситуації на сході України, в якому взяла активну участь також Яна Леонтієва з Інституту соціології АН ЧР. Також гостей пригостили невеликим набором традиційних українських продуктів. Вечір був влаштований у рамках проекту «Перетинаючи кордони», який реалізує Асоціація з інтеграції та міграції (СІМІ). Проект «Перетин кордонів» підтримується грантом Ісландії, Ліхтенштейну та Норвегії з фондів Європейського Економічного співтовариства.

Вл. інф.

Вітаємо співачку, волонтерку, туристку, знавця Еллади та України, активістку усіх празьких Майданів, рятівницю кішок та собак й головне – невтомну перекладачку українських книг на чеську мову та найбільшу популяризаторку української літератури у Чехії РІТУ КІНДЛЕРОВУ із заміжжям! Спасибі Тобі за Твою безкорисливу працю й бажанню сімейного щастя із коханим Петом Лаенсом!
друзі, колеги, шанувальники

Збори УІЧР

Відбулися звітно-виборчі збори Української ініціативи в ЧР. У Будинку нацменшин у Празі представники організації і регіонів зустрілись у неділю, 3 травня 2015 року. Організація, передусім, внесла зміни до Статуту відповідно нового Цивільного кодексу ЧР. Водночас були обговорені актуальні питання, які стосуються роботи організації в галузі гуманітарної допомоги Україні та проектів на майбутнє. В кінці зборів було затверджено керівництво організації у складі: Віктор Райчинець – голова, Валерій Кулацький – заступник голови, Богдан Райчинець – секретар, Олександра Шкрландова – член Ради, Олександр Андерс – член Ради.

дар

«Океан Ельзи» у Празі

«20 років разом»: повний аншлаг та збірка на АТО

ТЕКСТ: Маргарита ГОЛОБРОДСЬКА

Рік тому від лідера гурту «Океан Ельзи» Святослава Вакарчука ми чули, як він любить Прагу за її монументальну красу, старовинний профіль і творче повітря, що завжди з радістю повертається сюди і шукає можливість прогулятися чеською столицею перед від'їздом до міста наступного концерту. Незважаючи на вищу за звичну вартість квитка та ранок понеділка, що наступав після концерту, шанувальники прийшли на концерт масово – поодинокі, парами, сім'ями, робочими колективами і дружніми компаніями. Прапори і вишиванки, вінки та малюнки на щасливих обличчях – центр Праги так і дихав українською ейфорією. Остаточно я в цьому переконалася, коли після концерту до мене підійшли чоловік із жінкою з Ірландії та сказали: «Ми сиділи у кав'ярні тут поруч і чули музику. Ми не зрозуміли ні слова, але музика нам сподобалась! Це був той відомий український гурт? Розкажіть нам про концерт!»

Що я могла їм розказати? Правду – що було шалено, що було близько двох тисяч

людей, котрі б із радістю залишилися на ще декілька таких концертів. Серед шанувальників «Океану Ельзи» були діти, молодь, старші люди. Вони говорили українською, російською та цілком можливо, й іншими мовами. Але всі в один голос однією душею співали улюблені пісні кількох поколінь. Що ж стосується музикантів, спочатку склалося враження, наче вони були чимось стурбовані, але все швидко стало на свої місця – навдивовижу всеохоплюючі музика й енергетика зробили свою справу. Святослав вів діалог із залом: про Прагу і Україну, про людських дух і майбутнє. Він говорив зворушливі речі, а потім відривався, як кажуть, на повну! Настільки, що забрався на балкон до шанувальниць по конструкції, на якій трималися колонки – ну а дійсно, не витрачати ж час на сходи. На концертах Святослав завжди полюбляв висоту – у переносному й прямому значенні.

Концерт тривав більше двох годин, «ОЕ» тричі викликали на біс, а особливо затяг

фанати чекали на музикантів біля виходу по закінченню концерту, аби ще раз подякувати. Чи взяти автограф. А можливо, їм просто не хотілося йти додому, полишаючи ту атмосферу.

Ніщо не буває вічним, але після хороших моментів приходять ще кращі! Ми впевнені, що «Океан Ельзи» ще не раз повернеться до Праги – з новою програмою до вірних шанувальників.

P.S. Особисто від себе хочу додати, що музика дійсно єднає людей і сьогодні ця ідея є надзвичайно актуальною для нас. Свідомі українці зі всього світу підтримують захисників Батьківщини морально та матеріально. Саме тому під час концерту «Океану Ельзи» в межах програми «Допомагаємо Україні разом» було організовано благодійний аукціон, де завдяки продажу української символіки, дитячих малюнків та виробів український митців була зібрана 21 тисяча крон на потреби військових у зоні АТО. Де музика «ОЕ» – там ми разом. А де ми разом – там сила.

КВАРТАЛ 95:

Прага – це коли ти розумієш, що на тебе чекають навіть там, де ти ще не був

Розмовляла: Маргарита ГОЛОБРОДСЬКА

У квітні до Праги вперше завітала студія «Квартал 95». Завітала гучно і спричинила справжній ажіотаж – артисти відіграли два концерти поспіль! В перерві між виступами час для спілкування із нами знайшов Євген Кошовий.

– Наскільки нам відомо, Ви у Празі не вперше. Чи є у Вас тут улюблене місце?

– Сьогодні я в Празі вже вчетверте. І Ви знаєте, є таке місце – Strahovský klášter, монастир з великою відомою пивоварнею. Що може пов'язувати з Прагою? З Прагою можуть пов'язувати спогади про ресторани з добрим м'ясом та пивом і про красу, неймовірний готичний стиль. Прага не схожа, на мою думку, на жодне з європейських міст, тому завжди хочеться сюди повернутися.

– Хто очікує на Вас за лаштунками? Чи ходить родина із Вами на концерти, чи їздить в тури?

– В тури родина зі мною не їздить, тому що переїзди дуже втомлюють, це важко. А коли зйомки відбуваються в Києві, то дружина й дочка, звісно, ходять на концерти. Іноді дивляться з глядацької зали, але Варя (дочка – прим. автора) в нас на одному місці довго не сидить, вона в нас дівчинка активна (посміхається). Тож доводиться дружині половину концерту разом з Варєю стояти за кулісами. Вони, можна сказати, працюють зі мною (посміхається).

– У Празі студія «Квартал 95» дала два концерти. Чи було так заплановано із самого початку?

– Я не впевнений, тому що завжди планується один концерт. Але тут зала на

890 місць, тому я прекрасно розумію, що всі бажуючі потрапити на один концерт не змогли б. Тому й зробили додатковий, аби всі бажуючі потрапили на наш виступ і отримали задоволення.

– Як ваші виступи сприймають глядачі за кордоном?

– Зовсім інакше. Не можу сказати, що нас не люблять в містах України, але посприйняттю й «післяконцертному розбору польотів» розумієш, що в Європі, в Америці, в Ізраїлі люди ставляться до нас зовсім по-іншому. Ми приїжджаємо рідко, у Празі ми ще з концертом не були. І коли ти виходиш на сцену, і коли тобі аплодують стоячи... По-перше, це відчуття всередині не зрівняється ні з чим. А по-друге, ти розумієш, що не тебе чекали, чекають і, сподіваюся, будуть чекати.

– Чи не втомилася Ви від політики? Адже вона зараз абсолютно всюди, а у Вас ще й на роботі.

– А куди ж від неї подітися? Зараз у нас, я думаю, навіть діти говорять про політику. Поки нас ніхто не почув... на жаль. До нас не прислуховуються... Хоча, може й прислуховуються, тільки не хочуть цього показувати.

– Чи не хочеться Вам піти у довгу відпустку, аби відпочити на каналі, провести час з родиною?

– Про це дуже часто думаєш протягом року, протягом цілого робочого процесу. Але коли настає тижнева чи двотижнева відпустка, то на третій день розумієш, що тобі хочеться на роботу. Зрозуміло, що відпочивати хочеться, але я не прихильник того, щоб просто лежати на пляжі. Потрі-

бен відпочинок, який також буде приносити задоволення – треба щось дізнаватися, щось привозити із собою з цього відпочинку. Як сьогодні, наприклад, ми поїхали на екскурсію. Зрозуміло, що люди є різні. Але я в пасивному відпочинку не бачу... альтернативи.

– Тобто, по той бік екрану Вам жити нецікаво?

– Не те, щоб не цікаво. У мене, як і у кожного, існують певні сімейні питання, життєві проблеми. Іноді мене зустрічають у супермаркеті, впізнають і кажуть: «Нічого собі, Ви самі ходите до магазину?» На що я відповідаю: «Так, у мене є дві ноги і дві руки, в яких я можу нести пакети. Я можу сісти за кермо та приїхати. Треба ж якось годувати сім'ю. А у мене немає рабів і водіїв, котрі підвозять продукти. Я можу спокійно вийти з дому».

– У фільмі «Квартал і його команда», що вийшов до ювілею колективу, йшлося про те, як «Квартал 95» народився з натхнення й усупереч невпевненості багатьох людей. У Вас росте дочка. Скажіть, чи радили б Ви їй йти Вашим шляхом?

– Я думаю, що вона буде вчитися на моїх помилках і зрозуміє, яка справа їй все-таки потрібна, і яку професію вона собі обере. Головне, щоб дочка отримувала від неї задоволення. Якщо Варя обере сцену, я допоможу, чим зможу. Якщо це будуть гуманітарні науки, я також не буду проти. Люди різних професій потрібні. Я не прихильник стереотипу «батьківськими стежками», адже людина має займатися тим, що їй подобається. А те, що їй подобається, людина визначає сама.

– Якби до студії «Квартал 95» прийшов новенький і сказав: «Дуже хочу працювати у вашій команді!» – у нього був би шанс?

– Я не думаю. Ми вже є колективом, закритою родиною, і сторонніх ми до своєї родини не пускаємо. Я думаю, що новенький і не вижив би після кількох днів нашого спілкування (сміється). Між собою ми звикли спілкуватися інакше, у нас абсолютно інший гумор. Десь він чорний, десь жорсткий. Коли жартуєш за кулісами, між собою, між друзями, всі чудово розуміють, що такий «Квартал 95» лише за кулісами.

– Ви бачите на сьогодні в українському шоу-бізнесі конкурентів студії «Квартал 95»?

– Не те, щоб я казав, що ми найкращі та хизувався тим, що у нас найкраще шоу країни... Не бачу конкурентів. Можливо, це й погано, тому що якби конкуренти були, був би додатковий стимул для подальшої праці та прагнення більшого. Ми й так намагаємося не стояти на одному місці та відкривати нові горизонти для себе в шоу-бізнесі. Напевно, у нас виходить. Але якщо конкуренти з'являться, ми не будемо проти – це цікаво.

У дні, коли світ відзначив 70-річчя закінчення Другої світової війни і пригадує події минулого століття, чехи згадують серед іншого і рейди відділів УПА на території Чехословаччини. «Неочікувані гості. Бандерівці в післявоєнній Чехословаччині в контексті радянської Центральної Європи» – під такою назвою пройшов семінар в чеському Інституті з вивчення тоталітарних режимів у Празі.

Бурхлива історія українського антикомуністичного опору епізодично зачепила і повоєнну Чехословаччину. Поява військ Української Повстанської Армії на чеських і словацьких територіях ще дотепер викликає неоднозначні відгуки, більшість з яких повністю позбавлені знання конкретних фактів та історичного контексту. Тому Давід Свобода та доктор філософії Яромир Калус на основі архівних досліджень презентували раніше невідомі та неопубліковані факти, пов'язані зі справою бандерівців, а також висвітлили цілу проблему на фоні драматичних подій у південно-східній частині Польщі та Радянської України.

Як розповів Яромир Калус, УПА протягом 1945–1947 років провела 3 пропагандистські рейди на території ЧСР, які були націлені на популяризацію українського визвольного руху серед цивільного населення та антикомуністичну пропаганду. Щоб довести брехливість радянських агі-

таторів та показати небезпеку для чеського та словацького народів з боку імперської політики СРСР, члени трьох сотень УПА проводили лекції по селах та роздавали пропагандистські матеріали. Перший рейд відбувся наприкінці серпня 1945 року. Тоді повстанці без жодного пострілу перетнули польсько-словацький кордон. Загалом на терени Словаччини прийшло близько 500 вояків УПА. Для своїх промов, як правило, орендували на вечір клуби чи організували зустрічі у церквах, де і проводили пропаганду. За приміщення та їжу завжди розраховувалися, чи то грошима, чи кінями, яких для цієї мети приганяли з собою. Оскільки були зі зброєю, то в Чехословаччині почали ходити чутки про озброєні військові формування чи банди. Чехословацькі органи не знали, як їх називати, тому часто у рапортах з'являлися терміни «власовці» або «бандерівці», яким почали приписувати крадіжки та вбивства. Після вбивства 11 євреїв

у словацькому селі Колбасов та пограбування в селі Уліч на сході Словаччини почала формуватися чорна легенда про бандерівців. Пряма причетність сотень УПА до цих злочинів не встановлена (прямі свідки дивним чином зникли), але побутує думка, що це могли робити підрозділи НКВС, переодягнені під бандерівців, щоб дискредитувати повстанців і вороже налаштувати місцеве населення. Також не виключають, що це могла бути місцева банда, яка діяла на замовлення (злочинці знали кого і коли грабувати), а євреїв і комуністів вбивали, щоб замести сліди.

Другий рейд УПА на Словаччину відбувся напередодні виборів до Установчих національних зборів Чехословаччини у травні 1946 року. Одним із завдань повстанської акції було проведення активної антикомуністичної пропаганди. Своєю діяльністю бандерівці охопили 160 населених пунктів, тим самим вплинувши на результати виборів. За час рейду загони чехословацької армії та вояки УПА старалися взаємно уникати один одного. Про те, що чехи не хотіли воювати з бандерівцями, а навпаки, налагоджували дружні зв'язки, свідчать знайдені у приватних архівах військових світлин, де вояки обох армій у дружніх обіймах.

Корективи у діяльність УПА внесла у 1947 році операція «Вісла». Тому останній, третій рейд уже ставив завданням сотням «Бурлаки», «Бродича» й «Громенка» непомітно пройти територію ЧСР і дістатися на Захід. Але у світлі останніх подій це було досить важко. Лише третина виконала завдання, решта була арештована або вбита. Для розслідування «злочинів бандерівців» на території ЧСР була створена спеціальна комісія, яка підраховувала заподіяну шкоду (у 1946 році – 55 млн. чеських крон, у 1947 році – 20 млн. крон.) та склала у 1947 році заключний акт із 143 обвинувачень бандерівців у різноманітних діяннях (наприклад, протиправне проникнення на територію ЧСР, протиправне володіння зброєю, крадіжки, вбивства тощо).

Загалом, робить висновки Яромир Калус, злочини, вчинені бандерівцями проти місцевого населення в ЧСР, були випадковими. Документи свідчать про 2 вбивства і 1 зґвалтування. До того ж, треба дивитися на діяльність УПА в історичному контексті, коли виникали визвольні повстання і в інших країнах.

На завершення семінару було продемонстровано агітаційні листівки УПА, фотографії бандерівців і чехословацьких вояків, різноманітні протоколи, акти. Завершили дискусію словами сотника Бродичева із протоколу допиту: «Я гордий за те, що воював за незалежність України!»

Пласт у Чехії:

Будь іскрою, коли мрієш бачити багаття!

ТЕКСТ: Маргарита ГОЛОБРОДСЬКА

«Пороги» вже розповідали про заснування, точніше, відродження української скаутської організації «Пласта» у Чехії. Тут вже майже рік триває процес відновлення цього молодіжного об'єднання. Саме відновлення, адже «Пласт» існував та вів активну діяльність у Празі в міжвоєнні роки.

Розпочалося все з ініціативи чотирьох студентів учервні 2014 року, трохи більше місяця тому, а саме 25 квітня, у Празі була вперше з 1939 року заприсяжена пластунка Наталія Дубаневич.

Що ж таке «Пласт», і чому б він мав існувати в Празі? «Пласт» – це національна скаутська організація, що займається насамперед вихованням дітей та молоді, але з ними й старших людей. Організація вже вступила до другого сторіччя свого існування та виховала не одне покоління патріотичних і гідних людей. І хай не лякає слово «скаутська» – для того, щоб стати пластуном, зовсім не обов'язково бути в ідеальній фізичній формі та володіти умінням взяти вузли чи ставити намети. Основною одиницею організації є гурток, зосереджений на фізичному й моральному вихованню дітей. У «Пласти», втім, немає суворих педагогів та замучених учнів

– філософія організації побудована на засадах передачі досвіду і співпраці. Виховники – старші пластуни – передають свій досвід дітям та спрямовують їх, допомагають шляхом помилки і перемог знаходити себе. Згідно з філософією «Пласту», людина не має жити, аби втілювати в реальність чиїсь сценарії, але має самостійно обирати ким і для чого бути. І завдання виховників полягає в тому, аби вказати дитині на безмежний світ розвитку – фізичного й морального. Крім того, «Пласт» наголошує на нашому корінні – на українському народі, українській землі та мові. Діти XXI століття – це здебільшого діти міста, міста інтернаціонального та уніфікованого, діти високих технологій і капіталістичного світу. І завдання пластунів – допомогти дитині усвідомити, що в цьому світі XXI сторіччя є місце єдності з природою та цінності людини як особистості. Пластуни виховують у дітей відчуття того, що вони серед мільйонів людей належать до єдиної спільноти, а саме до українського народу, і що де б вони не жили чи мешкали, для них завжди знайдеться місто «серед своїх». Цьому вчить «Пласт» – діти подорожують та їздять гуртками на табори, або й влаштовують табори власні, займаються творчістю й благодійністю, організацією

менших і масштабних подій – від лекцій для однокласників до фестивалів. У дітей є незчисленно багато можливостей, коли вони разом і під опікою свого виховника. Старші члени «Пласту», власне, вчаться разом із дітьми – адже межі самовдосконалення не існує!

Діти міст XXI століття заслуговують на можливість знати більше. Знати те, що світ має їм запропонувати за межами міських будівель, на що вони здатні самі за межами життєвої рутини. А той факт, що «Пласт» є саме українською організацією, є надзвичайно актуальним за кордоном. «Пласт» існує й активно діє у Сполучених Штатах, Канаді, Німеччині, Польщі, Словаччині та інших країнах, а нині й у Чехії. Адже що десятирічна дитина, яка більшу частину свого життя провела в Празі, знатиме про своє коріння? Молодші діти часто й рідною мовою добре не володіють, адже вони вчаться у чеській школі чи ходять до чеського дитячого садку. І що, власне, є для дітей мігрантів рідним? Цей вибір мають зробити вони самі, коли настане час.

Саме тому празький «Пласт» запрошує дітей віком від 7 до 14 років до своєї сім'ї. Не для того, аби агітувати чи переконувати, але аби запропонувати дитині альтернативу її щоденного світу. Аби допомогти знайти друзів, практикувати чи вчити українську мову, аби мати команду, з якою не страшно буде пробувати щось нове!

Про «Пласт» можна говорити багато – про історичні часи розквіту й боротьби, про видатних членів організації, про десятки таборів щороку й так далі. Але завжди краще один раз спробувати, ніж сто разів почути, чи не так? Тож запрошуємо Вас і ваших дітей, чи дітей Ваших знайомих, або знайомих Ваших знайомих зайти в гості до празького «Пласту» та на власні очі побачити, як розвивається українська скаутська організація в Чехії. Як нам сказала одна сива пластунка – будь іскрою, коли мрієш бачити багаття! Знайдемося на Facebook на сторінці «Пласт – Чехія»!

Перевірка реформ на міцність

Що може поради́ти Мікулаш Дзурінда?

ТЕКСТ: Віталій ПОРТНИКОВ

Словаччина, яку ми знаємо, склалася саме завдяки реформам Дзурінди. Коли я дізнався про рішення українського президента Петра Порошенка призначити своїм радником колишнього прем'єр-міністра Словаччини Мікулаша Дзурінду, згадав про епізод, свідком якого був восени 2001 року на Економічному форумі в польській Криничі.

Тоді гостями форуму стали керівники урядів всіх країн Вишеградської четвірки, які проводили тут свій самміт. Прибув і прем'єр-міністр України Анатолій Кінах. Глава уряду Польщі Єжи Бузек запропонував провести спільну зустріч прем'єрів Вишеграду з Кінахом. У прем'єрів Чехії та Угорщини заперечень не було. Чинив опір тільки прем'єр-міністр Словаччини Мікулаш Дзурінда. Тоді я не розумів цієї безкомпромісності. Але зараз, озирюючись на ті роки, розумію. Дзурінда не хотів, щоб режим, що сприймався ним як якусь подобу режиму його попередника Владіміра Мечіара, виглядав як потенційний учасник Вишеградської групи. Для Бузека така зустріч була всього лише жестом підтримки Києва, для Дзурінди – це був незаслужений аванс.

Дзурінді дійсно довелося зіткнутися з проблемою, яка була невідома його партнерам по Вишеградському клубу. Польща, Чехія та Угорщина реформували соціалістичні економіки. Мечіар вибудував у Словаччині полегшений варіант олігархічної держави з обережною антизахідною риторикою і особливими відносинами з Москвою. Ці особливі відносини до того ж полегшувалися давніми неформальними контактами людей з оточення Мечіара і людей з оточення Єльцина, так що словацьке посольство в Москві – вірніше, його ресторан – перетворилося на якийсь час в неформальний клуб російської еліти.

Зрозуміло, що до кінця правління Мечіара його державна модель «Україна-лайт» зайшла в глухий кут. Але уряду

Мікулаш Дзурінда (вправо) – серед активістів Києва під час травневого півармафону. Фото Андрія Басевича.

Дзурінди довелося змінювати вже не соціалістичну, а олігархічну економіку! Потрібно сказати, що у першого в історії Словаччини прем'єра-реформатора вийшло. Саме в період його правління Словаччина приєдналася до Організації економічного співробітництва та розвитку (ми, між іншим, досі в неї не входимо, а це – клуб економічно спроможних країн), потім до НАТО (незважаючи на всю антинатівську пропаганду попереднього уряду) і, нарешті, до Європейського Союзу. Це дійсно був великий успіх – Словаччина, яку ми знаємо, склалася саме завдяки реформам Дзурінди. Але через майже вісім років перебування на по-

саді прем'єра Дзурінда програв вибори, і в Словаччині почалася епоха популіста Роберта Фіцо, яка – з перервою на кілька років – триває донині. Але, незважаючи на часткову реставрацію принципів епохи Мечіара – зокрема, у відносинах з тепер уже путінською Росією – самою економічну модель, вибудовану реформаторами, Фіцо демонтувати не вдалося, і він діє в її логіці. А для людини, яка взялася змінити країну, найголовніше саме це: вибудувати модель, яку не зможе змінити навіть затятий популіст. Тому що популісти практично завжди приходять до влади після вдалих реформ і перевіряють ці реформи на міцність.

Святослав Шевчук:

«Ви і є послами України в Чехії»

Кілька українських священників відвідало й «Празький Майдан» – акцію підтримки України на Староміській площі. Фото з «фейсбуку» Prague Maidan blog.

«Ми, українські єпископи, під час цього візиту до Чехії з нагоди чергової Зустрічі східних католицьких ієрархів Європи дуже прагнули зустріти вас – наших вірних. Адже те, що хтось знаходиться поза межами своєї Батьківщини, не означає, що він перестав бути членом своєї Церкви», – такими словами звернувся до українців, які проживають у Чехії, Глава УГКЦ Блаженніший Святослав 7 червня у Празі. Глава Церкви разом із єпископатом УГКЦ 4–7 червня брав участь

Блаженніший Святослав причащає у Празі маленьких українців. Фото з «фейсбуку» греко-католицького екзархату.

у щорічній Зустрічі східних католицьких ієрархів Європи під егідою Ради Єпископських Конференцій Європи. Предстоятель Церкви пригадав, що минулого року Зустріч проходила у Львові в Україні з нагоди 25-річчя легалізації УГКЦ: «Для нас це стало великою підтримкою наших співбратів у єпископстві з різних країн Європи».

Як відомо, у Чеській Республіці УГКЦ не має своєї окремої структури. Проте тут діє Апостольський екзархат для греко-католиків Чехії, у якому душпастирює вікарій та десять священників УГКЦ. «Сердечно вам дякую від імені ваших братів і сестер в Україні за вашу активну громадянську позицію. Дякую за те, що ви в Чехії не забуваєте, хто ви є, чийх батьків ви діти, а також за те, що гуртуєтеся довкола наших церковних спільнот і зберігаєте свою культурну, церковну і національну тотожність», – звернувся Блаженніший Святослав до українців.

У своєму слові він пригадав, що чеська земля є місцем давньої української присутності, зокрема в період між Першою і Другою світовими війнами. Відомо, що Празький університет долучився до збереження і розвитку української мови. Тут було створено Український вільний університет, осідком якого тепер є німецький у Мюнхені. Ціла плеяда славних композиторів утворила Празьку школу української музики. Отже, українська присутність на цих землях є «важливою інтегральною частиною нашої національної пам'яті».

Очільник УГКЦ розповів також і про те, що митрополит Андрей Шептицький був у Празі для підтримки контактів з інтелектуальним середовищем, яке могло багато дати окупованій Україні. «Тут був острівець української думки, українського духу, української культури. Коли радянські війська окупували Прагу, то багато інтелектуалів України були тут розстріляними і похованими. Тож наша присутність тут не є новою», – додав він. Блаженніший Святослав сказав, що для того аби ми вистояли і могли довести світові, що Україна є і буде, потребуємо

одне одного. «Гадаю, що є глибокий Божий задум в тому, що в такий непростий час ви опинилися тут. Це означає, що ви несете важливу місію на цих землях як амбасадори», – наголосив Верховний Архієпископ.

Глава Церкви закликав українців у Чехії голосно казати світові те, що Україна стала жертвою несправедливої агресії, і розвіювати міфи, які ширяться через ЗМІ. Бо, за його словами, війна, яка сьогодні ведеться проти України, точиться не лише силою зброї. Та війна називається «гібридною» і полягає в дезінформації. «Багато показують неправди, викривляють дійсність, тому ми, християни, маємо обов'язок говорити правду, писати та поширювати її, – продовжив він. – Бо якщо ми не будемо самі про себе говорити, то про нас скаже хтось інший. А часто це роблять у неправдивий спосіб».

Предстоятель Церкви розповів українським мігрантам, що їхня Батьківщина сьогодні є як ніколи єдиною. По всій Україні відбувається таке національне відродження, яке в 90-х рр. було тільки в Галичині. «Відбувається становлення нової української нації, членами якої себе відчувають і поляки, угорці, кримські татари, росіяни, євреї, які живуть в Українській Державі. У нас панує міжрелігійний мир і злагода, якого ще ніколи не було. Це доводить діяльність ГО ВРЦіРО під час Євромайдану. Католицькі єпископи України усіх обрядів під час паломництва до Рима зустрілися зі Святішим Отцем. Тоді ми спільно заявили, що український народ страждає і спливає кров'ю, але бореться за свою свободу», – сказав Блаженніший Святослав.

Департамент інформації УГКЦ

Запроваджуються біометричні візи

З 23 червня діє нова інформаційна система, відповідно до якої для отримання шенгенської візи потрібно буде здавати відбитки пальців і цифрове фото. В шести країнах Східного партнерства (Азербайджан, Вірменія, Білорусь, Грузія, Молдова, Україна) почне діяти візова інформаційна система (ВІС) країн Шенгенської угоди.

ВІС – це централізована база даних, яка підтримує обмін інформацією про короткострокові візи в країнах Шенгенської угоди. У неї вносяться алфавітно-цифрові й біометричні дані заявників: ім'я, громадянство, місце проживання, рід занять, номер паспорта, тип запитованої візи, місце призначення і тривалість передбачуваної поїздки, кордон країни Шенгенської угоди, яку планується перетинати в першу чергу при поїздки, інформація про особу, яка запрошує, відбитки всіх пальців обох рук і цифрова фотографія.

Біометричні дані заявників будуть зберігатися в ВІС протягом 59 місяців і використовуватися при обробці всіх наступних протягом цього періоду звернень за візами. Після закінчення 59 місяців заявнику знову доведеться надати біометричні дані. При першому зверненні за візою заявник зобов'язаний буде особисто з'явитися в консульство для здачі відбитків пальців. Звільняються від необхідності здавати відбитки пальців діти до 12 років, особи,

щодо яких зняття відбитків пальців фізично неможливо, монархи, глави держав і їх дружини, члени офіційних делегацій при дипломатичних поїздках.

Консул посольства Литви в Білорусі Угніус Лабутіс уточнив, що відбитки пальців, взяті у заявників на отримання шенгенської візи, не використовуються для виявлення кримінального минулого заявника на батьківщині. «Ми не маємо доступу до системи дактилоскопії країни перебування. Мета взяття відбитків не виявлення кримінального минулого людини, а його ідентифікація при перетині кордону», – підкреслив литовський дипломат. Крім того, до бази відбитків пальців, не буде доступу до Інтерполу. Візи, видані до 23 червня, залишаються дійсними до закінчення терміну їх дії. Згідно з офіційними статистичними даними Європейської комісії щодо оформлення в 2014 році шенгенських віз, громадянам України в 2014 році було видано 1,36 млн шенгенських віз.

Польське радіо

Перепоною скасуванню віз є корупція

Президент Петро Порошенко розповів про те, що, на його думку, заважає введеному безвізовому режиму для поїздок українців до країн ЄС. Про це він заявив, відповідаючи на запитання під час прес-конференції, що відбулася в п'ятницю 5 червня, невдовзі після самміту Східного партнерства у Ризі, де для українців наразі відклали безвізовий режим з ЄС.

Президент нагадав, що для скасування віз Україна має виконати низку технічних завдань, передбачених планом дій візової лібералізації (ПДВЛ). «Я незадоволений тим, як ми виконуємо технічні завдання. Я поставив чіткі календарні терміни... Технічні питання ми вирішимо, чого б це не вартувало», – наголосив він. Як повідомлялося, ключовою вимогою ЄС до України є встановлення дієвого механізму боротьби з корупцією; досі президент ухилився від визнання цього. Зокрема, говорилось, що проблемою є потреба заміни паспортів громадянина ідентифікаційними документами, за яку відповідає Державна міграційна служба (ДМС).

Під час прес-конференції Порошенко оприлюднив іншу позицію – визнав потребу боротися з корупцією, але з його пояснення виходить, що йдеться лише про корупційну складову в ДМС та митній службі. «Що перешкоджає цьому (виконанню ПДВЛ) – корупція. От нам кажуть, що абсолютно неможливо звести разом бази прикордонної, митної служби, фітосанітарного контролю та інших. Цього не буде. До вересня ми знайдемо фахівців,

які зможуть сумістити ці бази даних», – заявив Порошенко. За його словами, це дозволить пришвидшити розмитнення вантажів, що надходять в Україну. Насправді ПДВЛ не містить жодної вимоги щодо змін у митному контролі, оскільки безвізовий режим не вплине на порядок перетину вантажами митного кордону України. Натомість пункт ПДВЛ щодо боротьби з корупцією вимагає від України створити низку дієвих органів, які опікуватимуться запобіганням та боротьбою з корупцією по всій країні, в тому числі – при отриманні закордонних паспортів. Саме в цій сфері, на думку Єврокомісії, Україна показала найменший прогрес у виконанні ПДВЛ.

Водночас Порошенко у своїй відповіді про вимоги ПДВЛ не згадав про цю проблему, але повідомив про звільнення керівника ДМС Сергія Радутного. Президент сказав, що керівник Державної міграційної служби був відправлений у відставку через неналежне виконання завдань на шляху лібералізації візового режиму з Євросоюзом.

Європейська правда

Біометризація – за 2 роки й 6 місяців

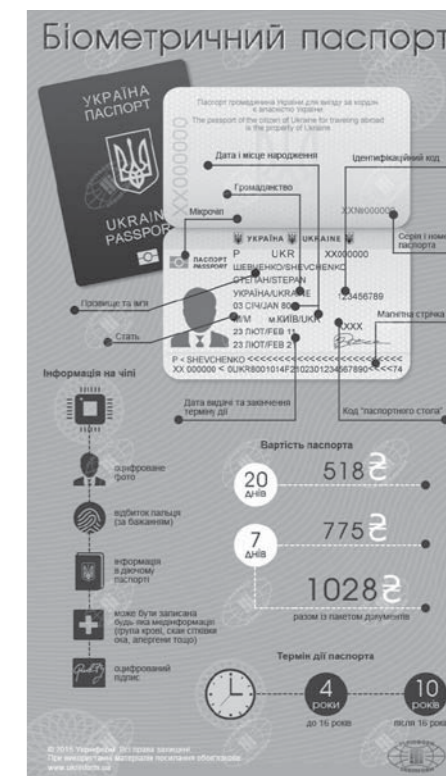

Валентина Лавренюк із Луцька демонструє отриманий в ДП «Документ» свій біометричний закордонний паспорт.

На виготовлення біометричних паспортів українцям, які бажають їздити до ЄС, піде 2,5 року, якщо нинішні темпи їх видачі збережуться. Про це повідомили у Державній міграційній службі.

Станом на 1 червня 2015 року 207 753 українців отримали біометричні паспорти. Найбільше біометричних паспортів видали в Києві – 50 830. Потім йдуть Одеська область – 21 930, Львівська – 13 172 і Дніпропетровська – 12 686 паспортів. За даними ДМС, в середньому в місяць вдається видати 41 550 біометричних паспортів. Таким чином, щоб забезпечити необхідну кількість українців біометричними паспортами, при нинішньому темпі видачі документів знадобиться майже 2,5 року.

З початку 2015 року громадяни України подали вже близько 370 тисяч заяв на отримання паспортів нового зразка для виїзду за кордон, з них 150 – заяви на оформлення біометричних паспортів. Про це заявив вже колишній голова Державної міграційної служби України Сергій Радутний. Таке співвідношення Радутний пояснює тим, що громадяни або хочуть менше платити за виготовлення паспорта, або ж вважають, що безвізовий режим України з Європейським Союзом буде не скоро, або за релігій-

ними переконаннями. Він нагадав, що ціна оформлення закордонного паспорта нового зразка за 20 днів становить 518 грн, без біометричного чіпа – 461 грн.

Інтерфакс-Україна

Чехія надає п'ятирічні візи

Українці можуть подавати заяви на чеські багаторічні, терміном дії аж до 5 років, візи, на зразок словацьких. Чеська Республіка рік тому спростила візові процедури для громадян України, повідомив завідувач Консульським відділом посольства ЧР в Україні Павел Пешек. «За умови надання копій попередніх використаних віз (хоча б одна одноразова короткострокова віза, видана будь-якою країною шенгенської зони) заявник може подати заяву на багаторазову короткострокову шенгенську візу терміном на один рік», – йдеться в листі. Використана багаторазова віза на один рік дає можливість подати заяву на візу терміном на 2 роки, і термін дії наступної візи вже може становити 5 років. При прийнятті рішення про надання багаторазової візи, в більшості таких випадків (до 90%) громадянам надаються мультивізи міні-

мально строком на 1 рік, і нерідко з більш тривалим терміном – до 5 років. У Консульському відділі ЧР в Києві практично не використовується практика надання короткострокових багаторазових віз із скороченим терміном. Також Чехія звільнила від візового збору заявників віком до 26 років та із чеським походженням. Таку політику проводить також сусідня Словаччина. Консульства СР в Києві та Ужгороді набагато частіше, ніж польські, видають п'ятирічні візи громадянам України з позитивною візовою історією. Після першої поїздки в країну, яка видає п'ятирічну візу (Чехію або Словаччину) власник цієї мультивізи може протягом строку її відвідати всі країни Шенгенської зони, в тому числі і Польщі.

Популяризація інших, крім польських, шенгенських віз – це одне із завдань,

яким займаються активісти соціальної кампанії «П'ятирічні візи для українців і білорусів». Мета цієї ініціативи – допомогти від польських консульств і візових центрів більш масово видавати п'ятирічних віз, що може розвантажати великі черги за польською візою. МЗС Польщі в цілому погоджується з цими пропозиціями, міністерство видало консульствам відповідні рекомендації, але вони виконуються лише частково. У цій ситуації активісти закликають звернути увагу на те, що інші країни Центральної та Східної Європи більш охоче видають багаторічні візи українцям і білорусам, і в їхніх консульствах немає таких великих черг – це стосується, зокрема, консульств Чехії, Словаччини, Словенії, Литви і Латвії.

Дзеркало Тижня

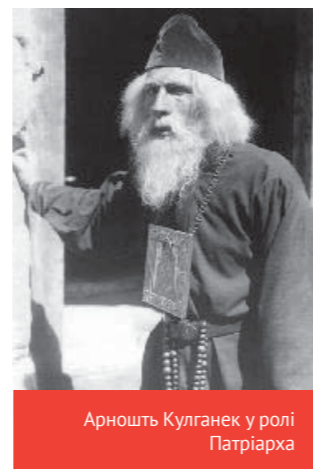
Воєвода (Карел Фіала) стоїть на шкурі та виганяє рукою Золтана, а той йому погрожує, зліва – Світлана (Броніслава Лівія).

ЧИ ЗАГОВОРИТЬ НІМА СТРІЧКА?

ТЕКСТ: Оксана ЧУЖА

Перший історичний фільм «Корятович» чехи зняли у 1922 році

У цьому році виповнюється 625 років від часу переселення литовсько-подільського князя Федора Корятовича на Закарпаття та 600 років від дня його смерті. Якщо про постать та історичну роль одного з власників Мукачівського замку можна знайти інформацію на шпальтах газет, в підручниках та наукових працях, то відомостей про перших історичний фільм «Корятович», знятий чехами у 1922 році, на українських теренах не так вже і багато.

Арношт Кулганек у ролі Патріарха

А він відображає не тільки історію краю в далекому XIV столітті, а й ставлення до Закарпаття на початку XX століття. Велику цінність стрічка має і для кінематографістів (вперше знімалися великі історичні баталії). Німий художній фільм чеського режисера Яна Юсти-Розводи «Корятович (Чарівний ключик карпатський)», в оригіналі «Koryatovič (Začarovaná klíček karpatský)» був однією з перших робіт першої професійної чеської кіностудії АВ (тепер – «Barrandov») у Празі. Кіностудія була створена у 1921 році, і на даний час є однією із найбільших в Чеській Республіці та у Європі. Знаково, що на початку своєї діяльності чеські кінематографісти взяли за тему Закарпаття (тоді Підкарпатська Русь), як і те, що стрічка набула великої популярності не тільки в нашому краї, але і в Чехії та Словаччині, а на прем'єрному

Середньовічне карпатське військо, як його бачили чеські фільмари у 1922 році.

показі у Празі в кінотеатрі «Біо Гвезда» 9 листопада 1922 року був сам президент Чехословаччини Томаш Масарик, міністр закордонних справ Едвард Бенеш та інші високопосадовці. Ажіотаж навколо стрічки був такий, що для журналістів зробили спеціальний показ, щоб вони могли достовірно висвітлити фільм в пресі. Хоча знімали фільм чехи, закарпатці також активно брали участь у його створенні. Так, сценарій належить перу чеха Карела Фігдора, доброму знавцю фольклору народів, що населяли басейн Карпат, та відомого закарпатського письменника, історика та драматурга Василя Пачовського (1878–1942). Останній, автор «Истории Подкарпатской Руси» (1921) та один із провідних представників літературного об'єднання в Закарпатті «Молода муза», написав легенду (історичну драму) про князів Лаборця і Корятовича, де на основі народних переказів зобразив історичну долю Підкарпатської Русі (дії фільму відбуваються в IX столітті та 1354 році). За сюжетом, до приходу в країну угорців, князем русинів під Карпатами був Лаборець, запорукою сили і щастя якого був чарівний перстень, який показує своїм володарям усі скарби Карпат. Лаборець

перемагає вождя угорців Золтана і великодушно дарує йому життя і волю, на що лукавий Золтан викрадає у князя перстень і вбиває його. Дочка Лаборця Світлана, яку Золтан осліпив, проклинає угорця, і той на п'ятсот років засинає мертвим сном. Весь цей час родина князя переховує чарівний перстень, а русини страждають під гнітом мадярів.

На Підкарпатську Русь приїжджає князь Федір Корятович, якому старий чернець розповідає про причину народного лиха. Тим часом чарівний перстень знаходиться у останнього із роду Лаборця, властителя Мукачєва, який має єдину дочку Домініка. Її руки домагається князь молдавський Богдан, але батько – проти цього шлюбу, бо тоді давній перстень може засяяти в руках чужинця. Але під час сну батька Домініка виносить перстень і показує Богданові, який ніби ненароком упускає його до криниці. Розлючений батько помирає, а Домініка, вигнана духом князя Лаборця із Мукачівського замку, змушена шукати Карпат. А тим часом перстень випливає із замку, і підземні води приносять його до труни Золтана. Він воскресє, і продовжує боротися з русинами. Домініка Золтан за допомогою молдавського боярина Богдана віддає в грушівський монастир. Та війська Корятовича визволяють її, і вона виходить за нього заміж, до його ж рук і потрапляє чарівний перстень. Та після смерті князя він знову зникає, і його знаходять тільки тоді, коли Підкарпатська Русь приєднується до Чехословаччини – такий кінець першого пропагандистського фільму.

Замовниками сценарію та спонсорами стрічки «Корятович» виступили видатний культурно-освітній і політичний діяч, директор Ужгородської вчительської семінарії, греко-католицький священник Августин Волошин, директор «Підкарпатського банку» в Ужгороді, пізніше губернатор Підкарпатської Русі Костянтин Грабар та один із мукачівських банків. Вартість фільму становила 700 тисяч чеських крон. У повнометражці, поряд із відомими чеськими акторами грали два українці: директор театру «Просвіта» в Ужгороді, корифей українського театру Микола Садовський, який втілював образ князя Лаборця, та Микола Певний, актор трупи М. Садовського, який у кінофільмі грав боярина Леодара. Головні ролі в стрічці належать Теодору Піштоку (Корятович), Ользі Августовій (Домініка), Броніславі Лівіч (Світлана), Карлу Фіалі (воєвода Лаборець) та Отто Заградці (Золтан). Екстер'єри фільму знімалися в околицях чеських середньовічних замків Кокоржін (1320 рік) та Кост (XIV ст.) та на тодішній Підкарпатській Русі.

Золтан погрожує кулаком, роль виконує Отто Заградка

Словацький фольклорист та українознавець, іноземний академік НАН України Микола Мушинка у своїй статті «В Ужгороді Михайла Мольнара не забули» (Новини Закарпаття від 12 лютого 2011 року) пише, що відкрив для Закарпаття забутий німий фільм про Федора Корятовича видатний словацький україніст Михайло Мольнар (4. 11. 1930–26. 10. 2006), уродженець Закарпатської України, який закликав розшукати цю стрічку і показати сучасним глядачам як цінний документ доби. Той самий заклик до влади розшукають її у Празі повторювали закарпатський письменник і краєзнавець Василь Пагір («Я світ узрів під Бескидом». Сторінки історії. – Видавництво «Карпати», 1993), журналіст Іван Вашкеба («Забутий кінофільм про історію нашого краю»/ Новини Закарпаття від 12 липня 1997 р.), членкореспондент НАН України Василь Німчук («Віддаймо честь Федорові Корятовичу»/ Новини Закарпаття від 06 вересня 2014 р.), але віз і нині там. Приватні пошуки дали поки невістий результат. Національний фільмовий архів Чеської Республіки, який опікується збереженням чеської кінематографічної спадщини і є одним з десяти найбільших і найстаріших кіноархівів світу, повідомив, що німа кінострічка «Корятович» офіційно вважається втраченою. Все, що залишилося в архіві, – це 34 фотографії, 1 плакат і 1 запрошення. Тож залишається одна надія, що копія фільму могла зберегтися в приватних архівах. Відомо, що українці в 20-х роках минулого століття фільм за мільйон чеських крон. Можливо, якщо активно діяти і не зволікати, то ще є шанс віднайти раритет за океаном, і на допомогу держави тут не варто покладатися.

Автор «Путінократії»

на іншій планеті, і до правової держави зі справжньою демократією шлях ще дуже довгий. Нове ж полягає в тому, що корупціонери вже не можуть відчувати себе так само безкарно, як раніше, а апаратники повинні тепер рахуватися з тим, що про їхні темні справи стане відомо з газет».

Процеси демократизації українського суспільства перелякали московських можновладців: «У Кремлі уже налякані тим, що іскра протесту із сусідньої України може долетіти і до Росії». Цей страх є однією з основних причин агресії Росії проти України.

Крім того, Б. Райтшустер звертає увагу на глибинні основи різниці між Україною та Росією. Росія – спадкоємиця Золотої Орди, Україна – Київської Русі: «Остання, давня держава східних слов'ян, орієнтована на Європу. Її правителі підпорядковувалися заведеним правилам гри, громадяни мали права, існували навіть ранні форми демократії, як у близькому до Ганзейського союзу місті Новгороді, що ревно оберігалися купцями, які їх запровадили. Багато в чому розвиток йшов паралельно решті Європи, аж до подій, які історики здебільшого характеризують як катастрофу, – монголо-татарської навали XIII століття. Більша частина Київської Русі підпала під владу Золотої Орди, монголо-татарського ханства. Нова

влада була деспотичною і жорстокою. Кілька сотень років вона нав'язувала свою модель управління суспільством. Тепер князь став законом, вимагав беззаперечного підпорядкування, окрема людина та її життя вже були нічого не варті. Історики говорять про жорстокість звичаїв. Як повідомляли мандрівники із Заходу, Росія віддалилася від суспільства цивілізованих європейських народів. Своєю «вертикаллю влади», пріоритетом інтересів держави над інтересами людини і правовим нігілізмом система Путіна відповідає традиціям Золотої Орди. Народний підйом в Україні відхиляється від цього курсу, це – прояв справжньої Київської Русі».

Неоднозначний відгомін у Європі

На презентації читачі запитали Райтшустера, чи можна надіятися на російську опозицію. Журналіст відповів: «Уявіть, що спецпризначенці зв'язали Кличка, заткнули йому рот і вивели на ринг. Що б він міг зробити? От у такому становищі перебуває російська опозиція». Однак навіть цієї слабкої опозиції Путін побоюється. Таким страхом спричинене вбивство Немцова. Б. Райтшустер запитують: «Чи є сильним режим, який боїться дуже слабкої опозиції?». Журналіст пояснює, що у вбивстві Немцова є ще один аспект. Путін керує бюрократичною елітою за допомогою страху. Всі

повинні знати, що кожен може втратити не лише посаду і статки, а й життя.

Борис Райтшустер вважає, що Захід міг би зупинити путінську агресію. Наприклад, слід було заборонити в'їзд у Європу всім депутатам, які проголосували за анексію Криму. Санкції Заходу незначні. Мета їхнього запровадження: з одного боку, показати західному виборцю, що щось робиться, а з іншого, – завдати якомога менше клопоту Путіну. Німецькі підприємці не бажають нести втрати у зв'язку з санкціями. Раніше енергозалежність Німеччини від російського газу не була такою високою, як нині. Але Герхард Шредер, який тепер працює на «Газпром», посприяв посиленню енергозалежності.

У Німеччині живе близько шести мільйонів російськомовних громадян. Вони дивляться російські пропагандистські телеканали, які є засобом отруєння масової свідомості. Багато хто в Німеччині не сприймає книгу Райтшустера. Говорять: «Я читав, але цього не може бути, бо мій сусід, друг, колега російського походження мені розповідав...». У Німеччині продається багато книг про те, як погано Захід ставиться до Путіна і наскільки добра ця людина. Німецькі ліві – це п'ята колона Путіна. А в Путіна ідеології немає. Він грає і лівими, і правими. Він прагне встановити свій вплив у Європі і витіснити звідти американців. Путіну цілком байдуже – за рахунок правих чи лівих він цього доб'ється.

Борис Райтшустер дорікає й уряду України: «Чому мало показують докази російської присутності в Україні? Багато ваших політиків за кордоном мало згадують Будапештський меморандум». Журналіст додає: «Складається враження, що Україна йде шляхом збереження ракової пухлини минулого – корупції. На мій погляд, в Україні повторюють помилки ельцинської влади. Там зосередилися на макроекономіці й нехтували соціальними питаннями. Не помічали, що людям нічого їсти». Проте Борис Райтшустер вірить, що український народ пильнуватиме за своїм урядом і запобігатиме помилкам.

Vytvoříme Vám stránky, které budou na internetu vidět díky originální grafice a kvalitnímu SEO.

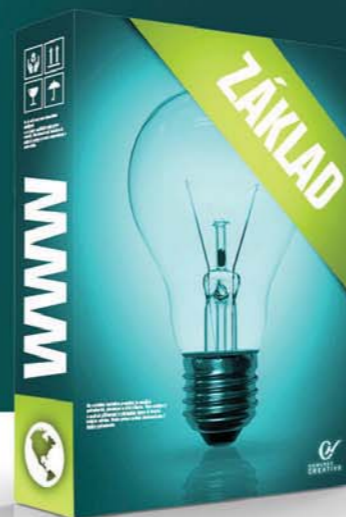
Cena **základní stránky**

350 Kč měsíčně

Eshop **profesionál**

650 Kč měsíčně

(cena je vč. hostingu a bez DPH)

Produkt WWW stránek ZÁKLAD

- ☑ stránky jsou postavené na redakčním systému ušitém na míru
- ☑ možnost snadno doplnit o SEO poradenství a o moduly newsletteru, rezervace, registrace či vlastní jednoduché webové aplikace
- ☑ ve stránkách plně obsluhujete moduly článků, galerii, textových polí,

Produkt ESHOP PROFESIONÁL

- ☑ platba kartou, platební brány GoPay nebo PayU, implementace prodeje na splátky
- ☑ pracovaný systém napojení na heureka.cz, zbozi.cz a google merchants
- ☑ pracovaný systém slev (množstevní, zákaznická, dodavatelská,...)
- ☑ možnost importu produktů ze stávajících feedů (zbozi.cz, heureka.cz) a další možnosti ...

www.hucr.cz

pro více informací volejte

+420 777 563 613

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 5/2015, рік XXIII. Ел. пошта: porohy@seznam.cz. Інтернет-адреса: www.ukrajinci.cz/ua/casopis-porohy/. Номер готували: Богдан Райчинець, Маргарита Голобродська, Оксана Чужа, Віталій Портников, Анатолій Зборовський, Олекса Лівинський (на громадських засадах). Використовуються повідомлення інформгентства та ілюстрації з відкритих джерел. Художнє оформлення та верстка: Тереза Меленова, Мартина Донатова. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Рукописи не повертаються. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: г. о. Українська ініціатива в ЧР, ДНМ, Воцелова 3, 12000, Прага 2, ЧР, uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz. Тел.: +420221419821. Ід. номер: 60448296. Розрахунковий рахунок: 1925774379/0800. Реєстрація: МК ЧР/7044.

Porohy – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – práh domu, říční práh. Č. 5/2015, ročník XXIII. E-mail: porohy@seznam.cz, web: www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/. Číslo připravili: Bohdan Rajčinec, Marharyta Holobrodská, Oksana Čuža, Vitalij Portnikov, Anatolij Zborovskij, Olexsa Livinsky (dobrovolně). Používáme zprávy informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Grafika: Tereza Melenová, Martina Donátová, www.gd3.cz. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: o.s. Ukrajinská Iniciativa v ČR, DNM, Vocelova 3, 12000, Praha 2, ČR. uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz. www.ukrajinci.cz. Tel.: +420221419821. IČO: 60448296, číslo účtu: 1925774379/0800, registrační číslo: MK ČR/7044.

INITIA, s.r.o.

- ✓ kompletní projektové financování
- ➔ exportní financování
- ▣ krizové řízení, revitalizace a restrukturalizace podniků
- zajištění garancí a kofinancování projektů

poradenství, konzultace a development

Tyršova 6/1811, 120 00 Praha 2

initia@initia.cz

www.initia.cz

